

HAYAT

AYDA BİR ÇIKAR FİKİR ve EDEBİYAT MECMUASI

YENİ TERTİP: 3. MART 1930

*Yapanlar, doğuranlar, yaradanlar
yalnız nikbinler, idealistlerdir.
Bedbinler doğuramaz, hayatı idame
edemez, Tarihi çoğuramaz.*

İÇİNDEKİLER

Yavuz ve Namık Kemal	Celâl Nuri	193
Hind Çıbanı değildi	A. H	202
İngiltere ve Hindistan	Feyzi	163
Bulgar edebiyatı nereye gitmektedir	Nikolay Donçev	213
Çanakkale	Frahk H. Simonds	216
Tercüme hakkında	H.	222
Harabat	Celâl Nuri	227
Eski bir softa tibi münasebetile	Muallim Hüseyin Kâzım	239
Bahri teslihatın tahdidi konferansı	Rauf Ahmet	242
Genç kalınız	Kayseri meb'usu Dr. Halit Mazhar	259
Ebedî sulh projeleri	Harry Elmer Barnes	261
Rabindranath Tagore ve Türk hareketleri		274
Verem nihayet yenildi mi?	Dr. Rea	276
Kavga etmiyen iki komşu millet	S. T. Gazztout	280
Lisanımıza dair	Raif Necdet	284

ANKARA ve İSTANBUL

İdare eden: CELÂL NURİ

İSTANBUL, DEVLET MATBAASI

NUSHASI 20 K.

Bulgar Edebiyatı nereye gitmektedir ?

Bu günkü bulgar edebiyatı, asli seciyesi itibarı ile büyük üstatlarının: Hristo Botev, İvan Vazov, Penço Slavey Kov'un mesleklerine ihanet etmedi.

Muharebeler hayatı alt üst etmek ve kendi şeniyetimize yeni bir şekli cebren vermekle beraber dünün ve bu günün bulgar edebiyatları arasında bir devam ve teselsül mevcuttur.

Şüphesiz, bizim edebiyatımız Avrupanın büyük edebiyatları ile temasa geldiğinden onların kuvvetli nüfuzları altında kaldı ve inkişafında geçici safhalar içinde bulundu. Öyle zamanlar oldu ki yalancı meslekdaşlarımızın haylı kuvvetli tesirleri altında bulunduklarından — ki bunlar edebiyatta modernist idfler — yeni cereyanlara muhalif ve bu devrin telekkillerine muarız olanlara şiddetle, hırsla hücum etmişlerdi. Bu sonuncular maziye ve asirdide an'anelere sadık kalıyorlardı.

Veznî [1] gurupu böyle idi. Bunun reisi Geo Milev, ki «expressionnisme» in nazariyecisi olan bir şairdir, 1920 ile 1923 arasında bulgar ediplerinin dikkat ve ümitlerini inhisarı altına aldı. Yedi yıldanberi Veznîlerin mecmuası intişar etmiyor ve ona ruh veren genç şairlerin şevki uçmuştur. Veznîler mahsur bulundukları fildişi kuleden çıktılar, ve, ifrat derecesinde olan yeniliklerinin ve an'aneye karşı olan mücadelelerinin beyhude olduklarına kanaat getirdiler. Bu an'aneler bizim edebiyatımızın en ceyyit kısmını ilham etmişti.

Büyük harpten sonra bulgar edebiyatı gün geçtikçe milli an'anelere doğruluyor ve her nevi ecnebi vasayetten kurtuluyor. Ecnebiden gelen tesir ne olursa olsun, «réalisme» e

(*) Garip değil mi? Vezni kelimesi vezin, terazi manasına bizden bulgarlara geçmiştir. Şiirde vezin....

sadık kaldı. Şukadar ki yeni «isme» ler genç şairlerimiz ve nasirlerimiz arasında hararetle müritler bulunmadı demek elimden gelmez. Bunların çoğu — ekserisi değilse — modernizmden tez ayrıldılar ve an'ane caddesini tuttular.

Bulgar edebiyatı, en güzide muharrirlerinin eserleri ile realizme iltihak etti; bu edebiyatın hakikî kıymeti ve aslî seviyesi oradan gelmektedir.

İvan Vazof (1850 — 1921) bizim edebiyatımızda realizmin en salâhiyetkar mümessili idi. Unvanına müstahık olan bu «büyük millî şair» uyanık bir an'anecedir. Bütün edebî külliyyatı bulgar zihniyetine ve an'aneperverliğine güzel bir delil ve bürhandır. Bugünkü ediplerimizin üzerinde bile hâlâ hüküm ve nüfuzu caridir. Meselâ Dobri Nemirov'un romanları ve bilhassa «Kardeşler» i, «Boyunduruk Altında» sının bir mevlûdudur.

Bugünkü bulgar edebiyatı gayet merakaver bir tablo arz ediyor. Harpten sonra yetişen genç edipler eserlerinde milletlerinin meziyetlerini meydana koymak, onları istismar etmek istiyorlar. İddia edebilirim ki hiçbir vakit bulgar muharriri halkın hayatına, şimdiki millî ahlâka ve âdetlere bu kadar ehemmiyet ve dikkat hasretmedi. Bu temayül bulgar edebiyatının nereye doğru gittiğini bize gösterir, ve aynı zamanda realizm ve an'aneperverliğin de teceddüdünü haber verir. Yordan Yovkov'un efsaneleri, Dobri Nemirov'un romanları, Konstantin Petkanov, Stilyan, Çilingirov'un eserleri, Elin — Pelin'in Köy Masalları, Angel Karaliyçev'in parçaları, Vladimir Polianov'un hikâyeleri, hasılı, Dimitri Panteleev, Nikola Furnaciyev, Stubel, Elisabeth Bagriyana, v. s.,nin şiirleri ispat eder ki bugünün bulgar edibinin gayesi bulgar fikirlerinin, hislerinin, heyecanının, hulâsa bulgar kalbini hoplatan efkâr ve ihtisasatın tercümanı olmaktır.

Elyevm bulgar muharrir ve edibini işgal eden, üzen halkın ruhuna nüfuz etmek keyfiyetidir. O ruhu anlamak, onu «radiografiye» etmek... İşte bunun için edipler halka geldiler. Denebilir ki bu neslin en vâkıf ve en şuurlu edipleri bu taharriyat merhalesindedirler: Bu genç üdeba ne «intellectualist» tirler ne de mücerredatla uğraşıyorlar. Bunlar hayatı «tahkik» etmekte, milletin tarihî büyük işlerini meydana koy-

makta, manevî, maddî faziletlerini izar etmektedirler; bunlar gayrimücerredî yakalamağa çalışıyorlar; bulgar milleti içine kök salan aleniyet sahasına isal etmek emelindedir.

Görüyorsunuz ki bizim şimdiki edebiyatımızda bir sarîh temayül vardır: Muharririn, edibin halka avdeti, doğduğu toprağa, tarihî maziye, Bulgaristanın yakın ve uzak devirlerine rücu etmesi. İşte bu temayül şimdiki bulgar edebiyatının en canlı hususiyetlerine işaret eder.

Nikolay Donçev